

Projekty SEŽ k 500. výročiu Reformácie (stav v roku 2014)

Na výročnom stretnutí výboru v marci 2011 prijalo SEŽ tri projekty, ktorých návrhy priniesli sestry Eva Oslíková (Vzdelávací program pre ženy), PhDr. Jana Kepplová (Gobelín – vyšívaná história Reformácie na Slovensku) a D.Horínková (Reformácia a ženy – historický výskum účasti žien na šírení Reformácie a obrane Evanjelickej cirkvi - v krajinách niekdajšej „Dunajskej monarchie“, čiže v Rakúsku, Maďarsku, na Slovensku, v Čechách, čiastočne aj v Poľsku / Sliezske - v období 1517-1781). K tomuto medzinárodnému projektu nás pozvala Evanjelická akadémia vo Viedni.

Obidva projekty by mali byť ukončené koncom roku 2016 aby v jubilejnom roku 2017 mohli byť slávnostne prezentované na rôznych miestach Slovenska, v Nemecku, vo Švajčiarsku v sídle Svetového luteránskeho zväzu a v Afrike na Valnom zhromaždení SLZ.

Projekt Reformácia a ženy

Členkami medzinárodného organizačného výboru projektu Reformácia a ženy sú Daniela Horínková a Eva Oslíková, ktoré sa zúčastňujú jeho stretnutí na Evanjelickej akadémii vo Viedni. Prvým krokom na Slovensku, kde tento druh výskumu ešte nikdy nebol robený, bolo hľadanie spolupracovníčok z radov historikov, v archívoch a knižniciach:

Napísala som listy do historicky významných cirkevných zborov, knižníc, archívov. Osobne som sa stretla s literárnou historičkou Gizelou Gáfríkovou – 5.6.2013 a Dr. Evou Kowalskou – 10.7.13 zo SAV; s archivárkou Zorou Bakošovou v archíve GBÚ – 24.9.13, s Vlastou Okoličányiovou, pracovníčkou Univerzitnej knižnice v Bratislave, so sestrou Alžbetou Poparovou z Ústavu pamäti národa a s Dr.Danielou Fiačanovou v Liptovskom Mikuláši na stretnutí evanjelických umelcov V jednom duchu 19.-20.10.2013.

Tam som sa stretla aj s Dr. Slávkou Očenášovou, ktorá sa zaujíma o oba naše projekty.

Prof. Igor Kišš (navštívila som ho 6.11.13) mi poskytol materiál o Izákovi Abrahamidesovi k téme „Ženy v kázňach od Reformácie podnes“ pre seminár vo Viedni 19.-20.9. t.r..

Vo vydavateľstve Vivit sme vydali štúdiu doc. Dr. Miloša Kovačku Vzácne ženy rodu Révai.

V rámci projektu Frauen und Reformation

30.-31.3.2012 sa vo Viedni konal 1. seminár Zwischen Spindel und Bibel – SEŽ zastupovali E.Hlačoková, G.Petrovičová a E.Oslíková, ktorá predniesla prednášku PhDr. Nory Baráthovej o začiatkoch Reformácie na Slovensku. Zo seminára vyšiel zborník - prednášky v pôvodných a rešerše v piatich jazykoch.

4.-6.5.2012 – Seminár Reformácia po praslici (Agapé. Svätý Jur), ktorý bol slovenskou verziou seminára Zwischen Spindel und Bibel vo Viedni s prednáškami:

Cornelia Schlarb, D: „**Ženy činné v Reformácii**“/ preklad Katarína Zemanová

A.Blahut-Kowalczyk, PL: „**Katarína Sidónia – Kňažná z Tešína**“/ preklad Monika Beňová/

Alexander Hanisch-Wolfram, Oesterreich: „**Ženská stránka evanjelickej histórie - tradícia protestantizmu v Korutansku**“ /preklad Emília Hrešková/

Eva Melmuková, ČR: „**Tri životné príbehy českých žien 15. a 16. storočia**“.

Brigitte Rachel: „**Katharina von Bora**“ /preklad Mária Hroboňová/

Nora Baráthová: „**Životné podmienky na Spiši v predreformačnom čase**“

Kurz pradenia na vretienku - Renate Ritscher, Evangelisches Gymnasium Wien

V r. 2014 sa v rámci projektu konali opäť dva semináre:

Biblia v chlebe 25.-26.4.2014 – Agapé, Svätý Jur sčasti o dobe protireformácie a hlavne o rozvoji školstva a vzdelávania pod vplyvom Reformácie. **Program:**

Alžbeta Thurzo-Czoborová – Eva Oslíková

Rodinné príbehy z čias protireformácie – A.Poparová, O. Peťkovský, D. Horínková

Katarína Sidónia Ostrožičová rod. Révaiová a Katarína Révaiová rod. Ujfalušiová – patrónky

ev. vzdelávania – podľa knihy M. Kovačku Vzácne ženy rodu Révai D. Horínková
Vplyv Reformácie na školstvo dnes – Edita Prostredníková
Thurzovské ženy – patrónky evanjelického umenia – Jana Smatanová
Mária Lujza Zayová a rozvoj vzdelávania – Eva Kowalská, SAV
Evanjelická výchova v škole i doma – workshop – Viera Macháčková

19.-20.9.2014 sa na Evanjelickej akadémii vo Viedni konal seminár Frauen – Reformation- Bildung, kde sme prispeli workshopmi: Eva Oslíková o **internetovom vzdelávaní** a Daniela Horínková – **Ženy v kázňach od Reformácie podnes**. Prednáškami prispeli Prof. Peter Kónya z Prešova – **Evanjelické školstvo v 16.-17. storočí** a Ing. Edita Prostredníková - **Vplyv Reformácie na školstvo dnes**. Okrem nás sa seminára zúčastnili Vlasta Okoličányová a Alžbeta Poparová, naše spolupracovníčky na projekte.

O 2 roky sa má uskutočniť ďalší seminár na tému: **Myšlienky Reformácie pre súčasnosť**. Zrejme zase vo Viedni aj u nás. Bolo by iste zaujímavé, keby sa podarilo nájsť, nacvičiť a predviesť napr. s mládežou **dobovú divadelnú hru**. Na záver projektu plánujeme vydať **Album významných evanjelických žien 16.-18. storočia**, všetkých ktoré sa nám podarí nájsť. K práci na ich vyhľadávaní a spracovaní overených životopisov pozývame každého, kto má záujem o našu evanjelickú históriu a chce zažiť dobrodružstvo bádania v starých archívoch a knižniciach. Prihlásiť sa môžete u mňa alebo u sestry farárky Oslíkovej.

Projekt „Gobelín“ – vyšívaná história Reformácie na Slovensku

Autorkou myšlienky projektu je **Dr. Jana Kepplová** z cirkevného zboru Bratislava-Prievoz. Prvým krokom na tomto projekte bolo získanie maliarky, ktorá by bola ochotná namaľovať predlohy a zároveň zisťovanie finančných predpokladov a možností. Pán Cirkvi žehnal naše kroky. Voľba padla na **prof. Ing. Janku Krivošovou**, ktorej výstižné zobrazenie histórie ECAV na Slovensku visí v Malom kostole v Bratislave. Našu výzvu bez váhania prijala a stala sa členkou projektovej komisie i umeleckou garantkou projektu. Do komisie sme prizvali ako odborníčku na vyšívanie sestru **Emíliu Fojtíkovú**. Aj to bola skvelá voľba. Na Ministerstve kultúry SR sme síce zistili, že náš projekt sa nezmestí do žiadnej grantovej tabuľky a teda nemôžeme počítať s dotáciou. Ale keď som na svojich zahraničných cestách o projekte rozprávala, všade vzbudil až prekvapujúce nadšenie. Prezentačný projekt nás pozvali už na 30.3.-1.4.2012 do Štokholmu na Stretnutie evanjelických žien Švédska. SEŽ tam zastupovali D.Horínková a J.Kepplová, ktorá prezentáciu pripravila.

Rámy na vyšívanie zhotovili v seniorátoch naši bratia väčšinou zdarma. Viaceré staršie sestry nám ponúkli ľanové plátno na podšitie obrazov.

Projekt tvorí 15 obrazov o rozmeroch 120 krát 100 cm, po jednom pre každý seniorát, Bratislavský prijal dva obrazy. Každý seniorát potrebuje „seniorálnu vyšívачku“, ktorá má za úlohu garantovať kvalitu a dodržanie termínu ukončenia práce. S pomocou seniorálnych koordinátoriek práce žien sme v seniorátoch hľadali sestry, ktoré by mohli prevziať zodpovednosť za vyšívanie. Ako prvú som oslovila sestru **Jarmilu Józsovú** z Prievozu. Aj ona výzvu prijala a osvedčila sa nie len ako výborná vyšívачka, ale aj ako učiteľka vyšívania a organizátorka. Prvý obraz BaS je už vyšíty. Môj obdiv a vďaku si zaslúži aj sestra **Vlasta Šúrková** zo Skalice, ktorá **ako prvá ukončila vyšívanie obrazu Myjavského seniorátu**. A je ochotná pomôcť aj v iných seniorátoch, všade tam, kde je to potrebné.

26.-27.10.2012 – sa konalo 1. školenie vyšívачiek v Elpise, v Liptovskom Trnenci.

Stanovili sme stratégiu práce na projekte v seniorátoch a spôsob finančného zabezpečenia. Projekt predstavila prof. Ing. Janka Krivošová, autorka obrazov; Informácie o stave príprav podala PhDr. Jana Kepplová, ktorá vytvorila aj počítačovú prezentáciu.

21.-22.6.2013 sa konalo 2. školenie vyšívачiek opäť v stredisku Elpis, v Liptovskom

Trnovci. Tam sme už rozdali seniorátom prvých 9 obrazov a spravili identifikáciu farieb. Vyšívacie bavlnky sme v lete objednali cez firmu sestry Fojtíkovej, ktorá ich rozviezla seniorálnym vyšívачkám.

V marci 2014 sa uskutočnilo 3. školenie vyšívачiek v zborovom dome v Párnici. Tu si už vyšívачky vymieňali skúsenosti a vzájomne si radili. Zvyšné senioráty dostali svoje obrazy. Zástupkyne jednotlivých seniorátov si vybrali jednotlivé panely, pričom sa vo veľkej miere, nakoľko to bolo možné, vychádzalo z územnej príslušnosti zobrazených historických udalostí.

Obrazy sú rozdelené nasledovne:

1.	Úvodný: Modlitba za Slovensko	Hontiansky seniorát
2.	Veľká Morava	Považský
3.	Luther – Reformácia	Novohradský
4.	Viedenský mier	Šarišsko-Zemplínsky
5.	Žilinská synoda	Turčiansky
6.	Náboženské povstania	Rimavský
7.	Prešporské súdy	Bratislavský I
8.	Odoberanie kostolov, artikulórne kostoly	Myjavský
9.	Prešovské jatky	Gemerský
10.	Daniel Krman – Matej Bel	Zvolenský
11.	Tolerančný patent	Bratislavský II
12.	Štúrovci + Matica slovenská	Dunajsko.nitriansky
13.	Roky 1918-1945	Liptovsko-oravský
14.	Vzácne ženy ECAV	Košický
15.	Záverečný: Hniezdo	Tatranský

Členky projektovej komisie **Jana Kepplová, Emília Fojtíková, Daniela Horínková a prof. Jana Krivošová** sa stretajú podľa potreby. Sestry Kepplová a Krivošová navštívili s prezentáciou projektu a prednáškou o histórii ECAV na Slovensku viaceré senioráty. Že sme prezentáciu projektov uskutočnili aj na 3. a 4. evanjelických cirkevných dňoch, už viete. V roku **2015 plánujeme 4. školenie vyšívачiek.** Vyšívanie by malo byť hotové pred koncom roku 2016. Zároveň musíme vydať knižočku komentárov k obrazom, v nej plánujeme uviesť mená seniorálnych vyšívачiek a ich cirkevných zborov a mená všetkých, ktorí sa do vyšívania zapojili. Knižočka vyjde v slovenčine, nemčine a angličtine, keďže o výstavu „Gobelínu“ je záujem aj v zahraničí.

Financovanie projektov:

Moje nemecké priateľky mi pomohli podať žiadosť o podporu projektov z fondu Hoffnung für Osteuropa – Nádej pre východnú Európu. Štartovací kapitál sme odtiaľ dostali v r. 2012 na oba projekty. Vyčerpali a vyúčtovali sme ho do augusta 2013. V tomto roku sa snažíme zbierať peniaze doma, aby naše projekty neboli financované len zo zahraničných darov. A darí sa nám. Okrem mnohých súkromných príspevkov, podporil nás napr. **Turčiansky seniorát sumou 500,-Eur, za čo jeho vedeniu vyslovujeme úprimnú vďaku.** Odvažujeme sa veriť, že ostatné senioráty budú nasledovať tento príklad. Verne nás podporujú naše nemecké sestry.

Žiadosť o finančnú dotáciu som poslala aj vedúcej oddelenia práce žien Svetového luteránskeho zväzu sestry Elaine Glecti Neuenfeldt do Ženevy. Máme od nej prísľub podpory.

Cieľom oboch projektov SEŽ k 500-ročnici Reformácie je posilnenie evanjelickej identity, lepšia znalosť našej cirkevnej histórie, budovanie bratsko-sesterského spoločenstva v rámci ECAV, ale aj medzi generáciami, v jednotlivých obciach, cirkevných zboroch. Ako sa ukázalo na 3. školení vyšívачiek, toto sa už deje. Túžime, aby naše projekty poslúžili k oživeniu viery, prebudeniu cirkvi a hlavne na oslavu Božieho mena.

Daniela Horínková, predsedníčka SEŽ